

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu ja sisällöltään merkittävä toimintaympäristön muuttuessa yhä epävarmemmaksi. Ammattikorkeakoulutoimijana sivistystehtävä on merkittävä, sillä ammattikorkeakouluverkosto kattaa koko Suomen ja kaikki maakunnat. Onkin tärkeää huolehtia, että Suomessa huomioidaan myös alueellinen saavutettavuus korkeakouluopintoihin. Myös ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotehtävät tukevat vision tavoitetta edelläkävijyydestä sivistyksen ja demokratian mallimaana.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Ammattikorkeakoulun näkökulmasta emme tunnista lainsäädännöllisiä muutostarpeita akateemisen ja tieteen vapauden sekä tutkimus- ja opetustyön riippumattomuudesta.

Olisiko toimenpidettä syytä täsmentää tältä osin?

Toimenpiteet nostavat esille tärkeitä periaatteita, mutta jäävät ilman konkretiaa. Pahimmillaan ne vesittyvät mikäli emme pysty koulutuksessa tukemaan lähtötasoltaan erilaisia oppijoita. Tulevaisuuden näkökulmasta Suomi tarvitsee osaajia, jotka pystyvät rakentamaan vakaata ja

kilpailukykyistä yhteiskuntaa. Opiskeluhyvinvoinnilla on keskeinen merkitys, että osaajat siirtyvät työelämään työkykyisinä. Koulutus ja ohjaustyö tarvitsee siihen riittävän resurssin. Siksi tieteellisen seuran valtuuskunnan toimintojen ja rahoituksen turvaaminen on näihin haasteisiin suhteutettuna kovin toisella tasolla oleva suositus.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta usein pohdimme ja rakennamme haku- ja valintavaiheen toimenpiteet hakupainealojen näkökulmasta, jotka ovat vain osa totuutta. Korkeakouluvisio tarkastelee nimensä mukaisesti korkeakouluja, mutta tosiasiaassa koko koulutusketjun tarkastelu pitäisi liittää prosessiin mukaan. Erityisesti toisen asteen ammatillisella koulutuksella on merkittävä rooli 60% tavoitteen saavuttamisessa. Se jää visiotyössä kovin vähälle huomiolle.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Hyvä tavoite, mutta visiotyössä tukeudutaan perustutkimuksen uudistavaan voimaan, koska sisältö painottuu tutkimuksen uutuusarvoon. Tavoitteessa olisi syytä tunnistaa uuden tiedon soveltamisen merkitys ja vahvemmin nostaa esille esimerkiksi pk-yritysten kehittäminen, sillä pk-yritykset ja niiden menestyminen ja kasvuhalu on Suomessa talouskasvun edellytys.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tavoitteena on TK-toiminnan rahoituslain mukaisten toimien jatkaminen, joka sinänsä on perusteltu. Haasteena on se, että teksti jättää soveltavan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan sivurooliin. Suomen talouskasvun kannalta olisi syytä tunnistaa myös ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan rooli tutkimustoiminnassa.

Suomi tarvitsee kansainvälisiä osaajia ja siksi olisi syytä pohtia millaisin haku- ja valintamenettelyin saadaan motivoituneet opiskelijat Suomeen opiskelemaan ja sitoutumaan alueille tai vähintään Suomeen. Olemme hakijoiden suhteen globaalissa kilpailussa ja kv-opiskelijoiden rahoitus tulee täyskattelisista lukuvuosimaksuista, jolloin haku- ja valintamenettelyn suoraan kopiointi kotimaisesta prosessista ei ole perusteltu.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Teksti vaatii muutoksen ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan muotoilussa. Uuden tiedon tuottaminen on visiotavoitteen mukaan yliopistojen tehtävä. Tämä tarkoittaisi ammattikorkeakoulujen TKI-rahoituksen niukkuutta myös tulevaisuudessa, sillä TKI rahoitus visiotavoitteen mukaan osoitetaan uuden tiedon tuottamiseen eli yliopistoille.

Erinomaista, että yhteistyön lisääminen ja työnjaon vahvistaminen nähdään korkeakoulujärjestelmän kehittämisen vahvuutena. Nyt olisi hyvä vahvistaa duaalimallia ja kirkastaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen roolia omissa lakisääteisissä tehtävissään. Tämä on resurssiviisasta ja mahdollistaa aidon yhteistyön ja erikoistumisen omilla vahvuuksillaan. Ammattikorkeakoulujen lakisääteinen aluekehitystehtävä tulee säilyttää vahvana. Eurooppayliopistojen allianssit voisi nostaa esille vahvemmin, sillä se on suomalaisen ja eurooppalaisen kilpailukyvyn kannalta olellisen tärkeää.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tällä hetkellä Suomen eri osissa edetään vahvasti rakenteiden muuttamiseen ilman laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Suomessakin olisi syytä nähdä, että sektoreiden välinen syvenevä yhteistyö tapahtuu muutenkin kuin yliopisto-omisteisina ammattikorkeakouluina. Visiotyön aikana ja sen jälkeen on tärkeää seurata eurooppalaista kehitystä ja nähdä, että syvenevässä yhteistyössä

omistamisen vaihtoehtona on erilaisia yhteistyömalleja. Lähtökohtana rakenteellisille muutoksille tulisi olla laatu, vaikuttavuus ja kustannussäästöt. Yliopistojen kunnianhimon perustutkimuksen osalta on pyrkä yhä vahvemmin pärjäämään globaalissa kilpailussa.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Rahoitusmalli on haasteellinen, sillä samaan aikaan kun pitäisi syventää yhteistyötä niin korkeakoulut kilpailevat rahoituksesta keskenään. Tekstimuotoilu näyttää siltä, että ammattikorkeakoulujen tki-rahoitusta ei tulla vahvistamaan vaan raka suunautuu ns. Uuteen tietoon.

Rahoitusmallissa mallin indikaattorien muutos ei ratkaise asioita, mikäli malliin ei tule lisää rahaa tai sieltä oteta jotakin tehtäviä pois.

Korkeakoulujen rahoituksen tulisi turvata laatu, vaikuttavuus ja toimijoiden olisi syytä käyttää raha resurssiviisaasti. Mielenkiintoista on nähdä miten saamme laatutavoitteet sellaiseksi ettei kilpailu rahoituksesta niitä vesitä.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet?

Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Korkeakoulujen rahoituksen tulisi turvata laatu, vaikuttavuus ja toimijoiden olisi syytä käyttää raha resurssiviisaasti. Laatutavoitteet ja -kriteerit kuulostavat hyvältä tavoitteelta, mutta miten saamme ne sellaiseksi ettei kilpailu rahoituksesta niitä vesitä.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

-

Patrikainen Anne
Savonia-ammattikorkeakoulu oy